

LALA v. NIZOZEMSKA

(Eur. Court H.R., 22. 9. 1994, Series A no. 297-A)

8. - 13. [19. 11. 1986 je sodišče v Haagu [arrondissementsrechtbank] g. Radjinderpersada Roya Lalo obsodilo za kaznivo dejanje, ki ga je storil s tem, ko je v času uživanja pravic iz socialnega varstva prikival del svojih dohodkov. Obravnave pred sodiščem druge stopnje [gerechtshof] se ni udeležil, ker ni želel tvegati, da bi ga zaradi še ne plačane denarne kazni, ki mu je bila naložena v nekem prejšnjem postopku, aretirali. Sodišče je obsodbo potrdilo, vendar je kazen skrajšalo iz štirih na dva tedna zavora. V pritožbi na Vrhovno sodišče [Hoge Raad] se vlagatelj pritožuje, da drugostopenjsko sodišče ni dovolilo, da bi imel njegov zagovornik, tako kot predpisuje zakon, zaključni govor, da je zagovorniku preprečilo izvrševanje obrambe, in da sploh ni odločalo o tem, ali obstajajo legitimni razlogi za njegovo odsotnost. Šele ugotovitev tovrstnih razlogov daje namreč zagovorniku obtoženca pravico do pravnega zastopanja. Vrhovno sodišče je odločilo, da sama navzočnost zagovornika na obravnavi še ne pomeni, da je zagovornik tam zato, da bi opravljal zastopanje. Menilo je, da bi moral sodišče izrecno obvestiti, v kakšni vlogi nastopa.]

Postopek pred Komisijo

22., 23. [V pritožbi na Komisijo se vlagatelj sklicuje na 1., 2. in 3. (c) odstavek ter zatrjuje, da ni imel poštenega postopka, ker njegov zagovornik pred pritožbenim sodiščem ni imel besede in ker je njegova obsodba slonela izključno na dokazih tožilstva. Komisija je 4. 5. 1993 menila, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena v povezavi s 3. (c) odstavkom.]

Pravna vprašanja

[...]

27. Komisija je v poročilu zavzela stališče, da se vprašanje pravice do obrambe s pomočjo pravnega zastopanja ne sproži samo takrat, ko so obtoženci sami navzoči na sojenju. Po njenem mnenju ureditev po nizozemskem pravu, ki predpisuje, da obtoženec, ki na sojenju ni osebno navzoč, izgubi pravico, da se brani s pomočjo zagovornika, ni v skladu s temeljnimi jamstvi, ki grede vsakomur, ki je obdolžen kaznivega dejanja. [...]

[...]

30. Sodišče na začetku navaja, da primer pred nami ne zadeva vprašanja, ali je sojenje v odsotnosti obtoženca skladno s 1. in 3. odstavkom (c) 6. člena. Vlagatelj se ne pritožuje, da so pritožbo obravnavali v njegovi odsotnosti - pravice do udeležbe ni izkoristil -, ampak zato, ker je pritožbeno sodišče primer odločilo brez zaslišanja zagovornika, ki ga je pooblastil za vodenje obrambe in ki se je sojenja udeležil z jasnim namenom, da bi to storil.

[...]

32. Primer pred nami se v številnih pogledih razlikuje od primera Poitrimol Ena pomembnih razlik je, da se obtoženec po nizozemskem pravu praviloma ni dolžan udeležiti sojenja, pri čemer je izjema od tega pravila v sedanjem kontekstu brezpredmetna.

Iz tega ne izhaja, da skuša Vrhovno sodišče Nizozemske preprečiti neupravičene odsotnosti obtoženca z odločitvijo, da obtoženec, ki po lastni krivdi ni bil navzoč, ni upravičen, da se brani s pomočjo zagovornika; razen če se izkaže, da so zanj obstajali prisilni razlogi. Ta odločitev dosledno temelji na zgodovini Zakona o kazenskem postopku [Wetboek van Strafvordering].

33. Vendar je mogoče sporne odločene primere razumeti - kot je zatrjevala Vlada -, v službi zgornjega namena, ker je, kot je Sodišče poudarilo v sodbi v primeru Poitrimol [...], navzočnost obtoženca na sojenju temeljnega pomena za pošten in pravičen kazenski postopek. Kot splošno pravilo velja enako tudi za pritožbo, ki se jo ponovno obravnava. Vendar je za poštenost kazenskega sodnega sistema ključnega pomena tudi to, da ima obtoženi ustrezno obrambo tako na prvi stopnji kot tudi v pritožbenem postopku, in to še toliko bolj, če ni mogoče, kot v primeru po nizozemskem pravu, vložiti ugovorov zoper odločbo pritožbenega sodišča, v kateri se odloči o obtoženčevi krivdi za odsotnost na sojenju.

Po mnenju Sodišča slednji interes prevlada. Iz tega sledi, da dejstvo, da se obtoženec, kljub temu da je ustrezno obveščen, na sojenju ne pojavi, ne more - niti ob odsotnosti opravičila - opravičiti zanikanja njegove pravice iz 3. odstavka 6. člena Konvencije, da se brani z zagovornikom.

34. Sodišče ne more sprejeti Vladnega argumenta, da vlagatelj ne more trditi, da je bil žrtev vmešavanja v pravice iz omenjenih določb, ker njegov zagovornik ni zaprosil za sodno dovoljenje za zastopanje obtoženca, kot to zahteva ustrezno pravilo nizozemskega kazenskega postopka [...]. Vsakdo, ki je obdolžen kaznivega dejanja, ima pravico, da se brani s pomočjo zagovornika. Če naj bo ta pravica

dejanska in učinkovita [practical and effective] in ne zgolj teoretična, njeno izvrševanje ne sme biti odvisno od izpolnitve pretiranih formalnih pogojev. Naloga sodišča je, da zagotovi pošteno sojenje, iz česar sledi, da mora biti zagovorniku, ki se sojenja udeleži z očitnim namenom, da bo v odsotnosti zastopal obtoženca, za to dana možnost.

35. Prišlo je do kršitve 1. odstavka 6. člena v povezavi s 3. odstavkom (c).